

Evrimsel Psikiyatri

‘Bu kitap, ruh sağlığı dñnyasında çok fazla bilinmeyen ya da anlaşılmayan bir konu hakkında bñyñleyici bir okuma. Uyarıcı, otoriter ve eğlenceli bir ùsluba sahip olan kitap, tartışmayı motive etme ve hepimizin mñcadele ettiği konulara bazı cevaplar sunma yeteneğine sahip. Elinizden bırakmanız çok zor.

Dr Adrian James, Birleşik Krallık Kraliyet Psikiyatristler Koleji Başkanı

‘‘Riadh Abed ve Paul St John-Smith, psikiyatrik ve nşrogeleşimsel durumların Darwinci bir mercekte nasıl daha iyi anlaşılabileceğini araştıran teşvik edici bir dizi bۆlümü bir araya getirerek psikiyatri alanına mñthiř bir hizmet sunmuşlardır. Ruh sağlığı sorunlarını toksik bir çevreye karşı adaptif bir tepki olarak anlamak, hastayı tedavi etmek yerine çevreyi değiştirmeye odaklanan mñdahalelere yol açabilir. Nřroeřitliliđin genetik temelini anlamak, bizi belirli ortamlarda engellere ve diğerlerinde adaptif gñçlere neden olabilecek genotipler hakkında dñřñnmeye teşvik edecektir. Devrim niteliğindeki evrimsel psikiyatri alanındaki araştırmacıların önündeki zorluk, hipotezleri doğrulamak veya ürñtmek için test edilebilir tahminler ortaya koymaktır. Bu kitap, psikiyatrinin evrimsel biyolojinin daha geniş çerçevesine nasıl entegre edilebileceğiyle ilgilenen klinisyenler, araştırmacı bilim insanları ve öğrenciler tarafından memnuniyetle karşılanacaktır.

Profesör Simon Baron-Cohen, Cambridge Ùniversitesi, Birleşik Krallık

‘‘Darwin’in homo sapiens’in evrimini şekillendirmede doğal ve cinsel seçilimin birleşik rolüne dair çok edici keşfi, biyoloji kadar psikolojide de devrim yarattı. Freud, Darwin’in iđörñlerini klinik psikiyatri pratiğine uygulayan ilk kişiydi, ancak teorilerinin çoğu zamanının bilimi tarafından sınrlandırılmıştı. Bu kitap Darwin ve Freud’u gñncelleyerek evrimsel geçmişimizin davranışlarımızı nasıl kaçınılmaz bir şekilde etkilediğine dair harika bir özet sunuyor. Klinisyenler, hastalar ve insan doğasını merak eden herkes için harika bir eser.

Profesör Allen Frances, Duke Ùniversitesi, ABD

Dikkatlice dñřññlmñř bir dizi bۆlüm ve kıskanılacak bir yazar kadrosu ile bu kitap, hem araştırmacılar hem de ruh sağlığı alanındaki çalışanlar için evrimsel psikiyatride mñkemmel bir davettir. Okuyucular, temel kavramlara sağlam ve özlñ bir giriş; önemli ancak başka türlü bulunması zor bilgiler (örneğin avcı-toplayıcılarıdaki ruhsal hastalıklar hakkında); ve belirli durumların kökenleri hakkında bir dizi dñřñndürñcñ hipotez bulacaklardır. Editörlerin de belirttiği gibi, bu kitap ‘‘doğru soruları sormak’’ için bir ereve olarak evrimsel teorinin gücünü örneklemektedir; daha da iyisi, evrimsel bir yaklaşımın gerçek disiplinler arası çalışmayı nasıl teşvik edebileceğini ve biyolojik ve psikolojik gerçekliğe sıkı sıkıya bağlı kalırken geniş kapsamlı teorik keşiflere nasıl izin verebileceğini göstermektedir.

Marco Del Giudice, Psikoloji Doçenti, New York Ùniversitesi
Meksika, ABD

‘‘Bu olađanñstñ kitapta editörler, zihnin evrimsel tarihini ve işlevlerini anlamanın, ruh sağlığı zorluklarına karşı savunmasızlığımız ve gelişmek için neye ihtiyaç duyduğumuz konusunda nasıl önemli bilgiler sağladığını aydınlatmak için uluslararası önde gelen dñřñññrleri ve klinisyenleri bir araya getirmiştir. Epigenetikten, avcı-toplayıcı toplumların sosyal güdülerimizi şekillendirmedeki rolüne, bir dizi farklı ruh sağlığı sorunu ve bunların tedavisine ilişkin evrimsel kavramsallaştırmalara kadar

temel süreçlerin büyüleyici ve ayrıntılı analizleriyle doludur. Ruh sağlığı sorunlarının anlaşılması, bunlara yönelik müdahalelerin geliştirilmesi ve önlenmesinde kaydedilen ilerlemenin beynimizin, bedenimizin ve zihnimizin nasıl bu hale geldiğinin anlaşılmasını gerektirdiğinin giderek daha fazla kabul görmesiyle birlikte, bu kitap olağanüstü bir katkı sağlamaktadır ve önümüzdeki uzun yıllar boyunca klinisyenler ve araştırmacılar için önemli bir kaynak olacaktır.

Profesör Paul Gilbert, PhD OBE, Human nature and suffering kitabının yazarı; Depression the evolution of powerlessness. Şefkat odaklı terapi

‘Psikolojik olarak normal olmak nedir ve bir bireyin zihinsel işleyişinde bir şeylerin yanlış gittiğine ne zaman karar verebiliriz? Neden zihinlerimizde bu kadar çok şey ters gidiyor? Bu soruların yanıtları bizi yalnızca sosyal, tıbbi ve yasal olarak değil, aynı zamanda kişisel olarak da etkilemektedir. Nihayetinde cevaplar, zihinlerimizin evrimsel güçler tarafından biyolojik olarak nasıl tasarlandığının ve bu işlevlerin nasıl ve neden başarısız olduğunun anlaşılmasında aranmalıdır - çünkü düzgün işlediğinde kim olduğumuz konusunda doğal seçim tarafından biyolojik tasarımıımızdan daha fazla otorite yoktur. Bu kitap, hem otoriteler hem de evrimsel psikolojik mirasımızın ve onun hoşnutsuzluklarının en yetenekli kaşifleri arasında yer alan genç ve yükselen araştırmacılardan oluşan uluslararası bir grup araştırmacı tarafından bu derin konular hakkında taze ve teşvik edici düşüncelerin birikimini sunmaktadır. Sonuç olarak kitap, tüm bozukluk kategorilerindeki ruhsal bozuklukların olası kaynakları ve doğasına ilişkin aydınlatıcı ve çoğu zaman teşvik edici içgörülerle doludur. Psikiyatrinin geleceği, zihinlerimizin şekillenmesine dair evrimsel bir anlayışa bağlıdır ve bu kitap okuyucuyu bu geleceğe giden uzun yolculuğun ilk adımına götürmektedir.

Profesör Jerome C. Wakefield, New York Üniversitesi, ABD

Evrimsel Psikiyatri

Evrim ve Ruh Sağlığı Üzerine Güncel Bakış Açıları

Editörler

Riadh Abed

Emekli Psikiyatrist Bilirkişi, Güncel Tıbbi Üye, Ruh Sağlığı Mahkemeleri Adalet Bakanlığı

Paul St John-Smith

Emekli Psikiyatrist Bilirkişi, Bağımsız Akademisyen

© Copyright 2023

Bu kitabın, basım, yayın ve satış hakları Akademisyen Kitabevi A.Ş.'ne aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kağıt ve/veya başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz. Tablo, şekil ve grafikler izin alınmadan, ticari amaçlı kullanılamaz. Bu kitap T.C. Kültür Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır.

Orijinal ISBN	ISBN
978-1-316-51656-0	978-625-399-256-9
Orijinal Adı	Kitap Adı
Evolutionary Psychiatry	Evrimsel Psikiyatri
Editörler	Çeviri Editörü
Riadh ABED Paul St JOHN-SMITH	Lut TAMAM ORCID iD: 0000-0002-9750-7531
Yayın Koordinatörü	Sayfa ve Kapak Tasarımı
Yasin DİLMEN	Akademisyen Dizgi Ünitesi
Yayıncı Sertifika No	Baskı ve Cilt
47518	Vadi Grafik
Orijinal DOI	Bisac Code
10.1017/9781911623625	PSY030000
	DOI
	10.37609/akya.2687

Kütüphane Kimlik Kartı

Abed, Riadh. John-Smith, Paul St.
Evrimsel Psikiyatri / Riadh Abed, Paul St. John-Smith. ; çev. edt ; Lut Tamam.
Ankara : Akademisyen Yayınevi Kitabevi, 2023.
338 s. : tablo, şekil. ; 195x275 mm.
Kaynakça ve İndeks var.
ISBN 9786253992569
1. Psikoloji.

GENEL DAĞITIM

Akademisyen Kitabevi A.Ş.

Halk Sokak 5 / A Yenışehir / Ankara

Tel: 0312 431 16 33

siparis@akademisyen.com

www.akademisyen.com

İçindekiler

Yazarlar ix
Önsöz xi
George Ikkos
Önyazı xiii

-
1	Evrimsel Psikiyatriye Giriş 1 Riadh Abed and Paul St John-Smith Çev.: Lut TAMAM	10	Şizofreni Spektrum Bozuklukları Üzerine Evrimsel Perspektifler 153 Martin Brüne Çev.: Deniz DENİZ ÖZTURAN
2	Evrimsel Teorisi Tarafından Geliştirilen Biyopsikososyal Model 19 Adam Hunt, Paul St John-Smith and Riadh Abed Çev.: Gazi Orkun EDİBOĞLU	11	Yeme Bozuklukları Üzerine Evrimsel Perspektifler 169 Riadh Abed and Agnes Ayton Çev.: Hafize Gülnur ŞEN
3	Hominin Evrimi I: Homo Sapiens'in Kökenleri 35 Derek K. Tracy Çev.: Ayşe Günay ARIKAN	12	Madde Kötüye Kullanımı ve Evrim 186 Paul St John-Smith and Riadh Abed Çev.: Aynur ÖZBAY
4	Hominin Evrimi II: Sapiens, Bilinen Evrenin Efendileri 50 Derek K. Tracy Çev.: Ayşe Günay ARIKAN	13	Evrimsel Bir Perspektiften Alkolün Sosyal İşlevi 202 Robin I. M. Dunbar Çev.: Ali Meriç KURT
5	Avcı-Toplayıcılar, Uyumsuzluk ve Ruhsal Bozukluk 64 Nikhil Chaudhary and Gul Deniz Salali Çev.: Sena İrem AKÇAM	14	Çocukluk Travmasına Evrimsel Yaklaşımlar 214 Annie Swanepoel, Michael J. Reiss, John Launer, Graham Music and Bernadette Wren Çev.: Betül KURTSES GÜRSOY
6	Ruhsal Bozukluklar Neden Devam Eder? Psikiyatrinin Evrimsel Temelleri 84 Randolph M. Nesse Çev.: Mehmet Emrah KARADERE	15	Nörogelişimsel Bozukluklara Evrimsel Bakış 228 Annie Swanepoel, Michael J. Reiss, John Launer, Graham Music and Bernadette Wren Fatma Bahar ATAK AKKUŞ
7	Evrimsel Perspektiften Anksiyete Bozuklukları 101 Randolph M. Nesse Çev.: Hafize Gülnur ŞEN	16	Anne Olumsuzluğu ve Çocuklara Kötü Muamele: Evrimsel Perspektifler Katmanlı ve Şefkatli Bir Anlayışa Nasıl Katkıda Bulunur? 244 Daniela F. Sieff Çev.: Özge ULUSOY CULHA
8	Depresyona Evrimsel Bakış Açısı 117 Markus J. Rantala and Severi Luoto Çev.: Dilek ÖZDEN	17	Üreme Yaşam Öyküsüne Odaklanan Evrimsel Uyumsuzluk Hastalığı Olarak Alzheimer Hastalığı 260 Molly Fox Çev.: Dilek ÖZDEN
9	İntiharın Rastlantısallığı Üzerine İntihar Risk Değerlendirmesini Geliştirmek için Evrimsel ve Klinik Bir Çağrı 134 C. A. Soper, Pablo Malo Ocejo and Matthew M. Large Çev.: Selma Çilem KIZILPINAR	18	Psikofarmakoloji ve Evrim 276 Paul St John-Smith, Riadh Abed and Martin Brüne Çev.: Tuğrul DEMİREĞEN

19 Evrimsel ve Bilişsel Bilimlerin Suç
Çalışmaları ve Adli Bilimlere Katkısı 295
Brian B. Boutwell, Megan Suprenant and
Todd K. Shackelford
Çev.: Mehmet Aykut ERK, Sunay FIRAT

20 Evrimsel Düşünce ve Psikiyatrik
Hastaların Klinik Bakımı 305
Alfonso Troisi
Çev.: Zehra UÇAR HASANLI

İndeks

Yazarlar

Robin I. M. Dunbar

DeneySEL Psikoloji Bölümü, Radcliffe Gözlemevi Bölgesi, Oxford Üniversitesi

Molly Fox

Psikiyatri ve Biyo-davranış Bilimleri Bölümleri, Kaliforniya Üniversitesi, Los Angeles

Adam Hunt

Evrimsel Tıp Enstitüsü, Zürih Üniversitesi

George Ikkos

Kraliyet Ulusal Ortopedi Hastanesi

Matthew M. Large

New South Wales Üniversitesi Psikiyatri Fakültesi

John Launer

Tavistock and Portman NHS Foundation Trust

Severi Luoto

Psikoloji Fakültesi, Auckland Üniversitesi

Graham Müzik

Tavistock and Portman NHS Foundation Trust

Randolph M. Nesse

Evrimsel ve Tıp Merkezi, Arizona Eyalet Üniversitesi

Pablo Malo Ocejó

Bizkaia Ruh Sağlığı Ağı

Markus J. Rantala

Biyoloji Bölümü, Turku Üniversitesi

Michael J. Reiss

University College London Eğitim Enstitüsü

Gül Deniz Salalı

Londra Üniversite Koleji

Todd K. Shackelford

Oakland Üniversitesi

Daniela F. Sieff

Bağımsız Akademisyen

A. Soper

Psikoterapist ve Bağımsız Akademisyen

Paul St John-Smith

Emekli Psikiyatrist Bilirkişi ve Bağımsız Akademisyen

Megan Suprenant

Mississippi Üniversitesi

Annie Swanepoel

Kuzey Doğu Londra NHS Vakfı Vakfı

Derek K. Tracy

Batı Londra NHS Vakfı

Alfonso Troisi

Sistem Tıbbi Bölümü, Roma Tor Vergata Üniversitesi

Bernadette Wren

Tavistock and Portman NHS Foundation Trust

Çevirenler

Uzm. Dr. Fatma Bahar ATAK AKKUŞ

Kars Harakani Devlet Hastanesi Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Bölümü
ORCID ID: 0000-0001-6482-8905

Arş. Gör. Dr. Sena İrem AKÇAM

Çukurova Üniversitesi Tıp Fakültesi Ruh Sağlığı ve Hastalıkları AD.
ORCID ID: 0009-0003-4050-1053

Uzm. Dr. Ayşe GÜNAY ARIKAN

Antalya Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Erişkin Psikiyatri Kliniği
ORCID ID: 0009-0006-1164-1059

Dr. Özge ULUSOY CULHA

Çukurova Üniversitesi Tıp Fakültesi Ruh Sağlığı ve Hastalıkları AD.
ORCID ID: 0009-0003-4484-1944

Arş. Gör. Dr. Tuğrul DEMİREĞEN

Çukurova Üniversitesi Tıp Fakültesi Ruh Sağlığı ve Hastalıkları AD.
ORCID ID: 0000-0002-7633-3974

Arş. Gör. Dr. Gazi Orkun EDİBOĞLU

Çukurova Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Ruh Sağlığı ve Hastalıkları AD.
ORCID ID: 0000-0002-3662-8671

Uzm. Psk. Dan. Mehmet Aykut ERK

Doktorant, Çukurova Üniversitesi, Bağımlılık ve Adli Bilimler Enstitüsü, Adli Bilimler AD.
ORCID ID: 0000-0002-4362-2729

Doç. Dr. Sunay FIRAT

Çukurova Üniversitesi, Bağımlılık ve Adli Bilimler Enstitüsü, Adli Bilimler AD.
ORCID ID: 0000-0002-9960-0836

Doç. Dr. Betül KURTSSES GÜRSOY

Afyonkarahisar Sağlık Bilimleri Üniversitesi Tıp Fakültesi Ruh Sağlığı ve Hastalıkları AD.
ORCID ID: 0000 0002 1261 0848

Arş. Gör. Dr. Zehra UÇAR HASANLI

Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi
ORCID ID: 0000-0001-7657-4973

Doç. Dr. Mehmet Emrah KARADERE

İstanbul Medeniyet Üniversitesi Tıp Fakültesi Ruh Sağlığı ve Hastalıkları AD.
ORCID ID: 0000-0002-1404-9839

Uzm. Dr. Selma ÇİLEM KIZILPINAR

Adana Şehir Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Psikiyatri Kliniği
ORCID ID: 0000-0002-4176-9719

Dr. Ali Meriç KURT

Çukurova Üniversitesi Tıp Fakültesi Ruh Sağlığı ve Hastalıkları AD.
ORCID ID: 0000-0002-6989-0975

Prof. Dr. Lut TAMAM

Çukurova Üniversitesi Tıp Fakültesi Ruh Sağlığı ve Hastalıkları AD.
ORCID ID: 0000-0002-9750-7531

Arş. Gör. Dr. Aynur ÖZBAY

Çukurova Üniversitesi Tıp Fakültesi Ruh Sağlığı ve Hastalıkları AD.
ORCID ID: 0000-0001-8476-6799

Uzm. Dr. Dilek ÖZDEN

İstanbul Erenköy Ruh ve Sinir Hastalıkları Eğitim ve Araştırma Hastanesi
ORCID ID: 0009-0006-3178-3070

Dr. Öğr. Üyesi Deniz DENİZ ÖZTURAN

Ordu Üniversitesi Tıp Fakültesi Psikiyatri AD.
ORCID ID: 0000-0003-3889-3652

Uzm. Dr. Hafize Gülnur ŞEN

Psikiyatrist, Psikoterapist, Serbest Hekim
ORCID ID: 0000-0003-4951-198X

Önsöz

Kendi dönemlerinin tıp çevrelerinde yaygın olduğu üzere, hem Emil Kraepelin (1856-1926) (Kraepelin, 1987) hem de Sigmund Freud (1856-1939) (Sulloway, 1980) insan evrimiyle yakından ilgilenmişlerdir. Kraepelin, üniversite bölümünde psikiyatrik genetiğin araştırılmasına öncülük etmiş; Freud ise hayatının sonlarına doğru psikanalitik eğitimde evrimin öğretilmesini açıkça savunmuştur. Ne yazık ki, öjenizmin acımasızlığı ve sosyal Darwinciliğin kötülüğü, ağır nöropsikiyatrik bozuklukları olan on binlerce engelli vatandaşın hadım edilmesi (Porter, 1999) ve öldürülmesi (Friedlander, 1995) de dahil olmak üzere korkunç uygulamalara yol açmıştır. Bu tür karanlık mirasa rağmen, psikiyatrik sendromların epidemiyolojisinde ailesel faktörlerin sürekli olarak doğrulanması ve DNA'nın anlaşılmasındaki bilimsel devrim, psikiyatrik genetiğe olan ilginin aktif kalmasına yardımcı olmuştur. Muhtemelen ve belki de anlaşılabilir bir şekilde, genetik tekniklerdeki heyecan verici ilerlemelerle birlikte 'öylesine hikayelerin' korkunç mirası ve duyulan haklı korku (bkz. Bölüm 6), uzmanlık alanımızda dikkatleri genler üzerine yoğunlaştırmaya ve daha geniş bir evrimsel perspektiften bakma şansı elde etmemize yol açmıştır.

Konunun geçmişi göz önüne alındığında, editörlerin sadece teori ve yorumlamaya değil, hipotez testine de sıkı sıkıya bağlı olduklarını belirtmek önemlidir. Ayrıca, evrimsel teorinin ruh sağlığı ve hastalıklarına ilişkin biyolojik ve sosyal anlayışlar arasında bir köprü görevi görme potansiyelinden de bahsetmişlerdir. Ancak, Benedict Spinoza'nın (Lloyd, 1996) 400 yıldan daha uzun bir süre önce savunduğu ve bu bölümlerin

de açıkça ortaya koyduğu gibi, madde ve zihin (biyolojik ve sosyal) bir madalyonun iki yüzüdür ve tıpkı bir madalyonda olduğu gibi, her iki yüzüne de aynı anda bakamayacak şekilde yaratılmıştır. Bu bilişsel ve duygusal eksikliğimiz, daha da iddialı bir hedefin yani sadece biyopsikososyal değil, psikiyatri ve ruh sağlığı hizmetlerine gerçekten çoğulcu bir yaklaşımın önünde engel teşkil etmektedir. Bu kitabın güçlü yönlerinden biri -ama tek güçlü yönü değil- biyoloji, psikoloji, antropoloji ve felsefe perspektiflerinden katkılar içeren çok disiplinli yazar kadrosudur. Hipotezi test eden bir evrimsel psikiyatrinin çoğulculuk açısından vaat ettiği şey, yeni anlayışlar kadar yeni sorulardır.

Kayıtlara geçmesi açısından ve bu Önsöz'e katkıda bulunmaya davet edilmiş olmanın tek nedeni Dr. Paul St John-Smith'i on yıllardır stajyer, uzman, ortak yazar, entelektüel tartışma ortağı, evrimsel psikiyatri akıl hocası ve arkadaşı olmamdır. Devam eden mesleki formasyonum için ona ve şimdi de Dr. Riadh Abed'e borçluyum. Paul'un önerisiyle Profesör Randolph M. Nesse'yi 'Duygu ve Psikiyatri' konulu etkinlikte 'Bağlanma ve depresyonun evrimsel biyolojisi' üzerine konuşması için davet ettik: Mayıs 2013'te Londra'daki Royal Society of Medicine'da Profesör Angelos Chaniotis ve Dr. Christos Sideras ile birlikte düzenlediğimiz 'Nörobilim, Tarih ve Kültür' konulu etkinlikte Profesör Randolph M. Nesse'yi 'Bağlanma ve depresyonun evrimsel biyolojisi' üzerine konuşması için davet ettik. Bu da Riadh'ın ilgisini çekti ve Paul ile birbirlerini tanıdılar. Onların ortak çöşkuları, Kraliyet Psikiyatristler Koleji'nin Evrimsel Psikiyatri Özel İlgi Grubu'nu (Evolutionary Psychiatry Special Interest Group of the

Royal College of Psychiatrists) kurmasına yol açtı ve bu grup, dünya çapında bu tür bir ilgiye sahip en önde gelen psikiyatri kuruluşu haline geldi. Yaklaşık on yıllık ortak çabanın önemli bir sonucu olan bu kitap, ge-

rek psikiyatristler gerekse bizi eleştirenler tarafından yapılan aşırı basitleştirmelere meydan okumaktadır.

George Ikkos

Ulusal Kralliyet Ortopedi Hastanesi

Kaynaklar

Friedlander, H. (1995) *The Origins of Nazi Genocide: From Euthanasia to the Final Solution*. Chapel Hill: University of North Carolina Press.

Kraepelin, E. (1987) *Memoirs*. Berlin: Springer Verlag.

Lloyd, G. (1996) *Spinoza and the Ethics*. Abingdon-on-Thames: Routledge.

Porter, D. (1999) The quality of population and family welfare: human reproduction, eugenics and social policy. In: *Health, Civilization and the State: A History of Public Health from Ancient to Modern Times*.

Abingdon-on-Thames: Routledge, pp. 165-195.

Sulloway, F. J. (1980) Part two: Psychoanalysis: the birth of a genetic psychobiology. In *Freud, Biologist of the Mind: Beyond the Psychoanalytic Legend*. Cambridge, MA: Harvard University Press, pp. 135-416.

Önyazı

Riadh Abed ve Paul St John-Smith

Böylece, doğanın kavgasından, kıtlık ve ölümden, tasavvur edebileceğimiz en yüce nesneye, yani daha yüksek hayvanların oluşumuna doğrudan ulaşılır. Yaşamın, çeşitli güçleriyle birlikte, başlangıçta birkaç forma ya da tek bir forma bürünmüş olduğu ve bu gezegen sabit yerçekimi yasasına göre dönüp dururken, bu kadar basit bir başlangıçtan en güzel ve en harika sonsuz formların evrimleştiği ve evrimleşmekte olduğu düşüncesinde büyük bir görkem saklıdır.

-Charles Darwin, Türlerin Kökeni Üzerine
(1. baskı, 1859)

Charles Darwin'in doğal seçilimin karmaşık özelliklerin şekillendiği ve hayatta kalma ve üreme için avantajlı olan özelliklerin alternatiflerine tercih edilerek türlerin farklılaştığı bir araç olduğuna dair önemli keşfi, yeryüzündeki yaşamın karmaşıklığı ve çeşitliliği için ilk kez tamamen doğabilimsel, mucizevi olmayan bir açıklama sağlamıştır. Bununla birlikte, doğal seçim sürece dahil olan tek mekanizma değildir. Şans, özellikle de rastlantısallık (stochasticity, stokastisite), evrimsel süreçlerde merkezi, hatta temel bir rol oynar; özellikle de seçilimin üzerinde çalışması gereken tek varyasyon kaynağı olan rastgele mutasyon süreci aracılığıyla - öyle ki Fransız biyokimyacı ve Nobel ödüllü Jacques Monod 'insanın hesaplanamaz sayıda tesadüfi olayın ürünü olduğunu' ilan etmiştir (Carroll, 2020: 15'te alıntılanmıştır). Ancak, rastgele başlangıcına rağmen, ilerleyen aşamalarda seçilimin rastgele olmayan güçlü unsurları da vardır (Dawkins, 1996).

Gerçek Darwinci yaklaşımla, her iki editörün de son dönemdeki diğer evrimsel çabalarının çoğunda olduğu gibi, bu kitabın ortaya çıkmasında da tesadüfi olaylar önemli bir rol oynamıştır. Yakın zamana kadar,

uzun yıllar boyunca her ikimiz de Birleşik Krallık'ın farklı bölgelerinde NHS'de klinisyen olarak çalıştık ve aynı zamanda evrim ve ruh sağlığı konularında uzun süredir devam eden ilgilerimizi göreceli olarak birbirimizden bağımsız bir şekilde sürdürdük. Ancak 2013 yılında Kraliyet Tıp Derneği'nde George Ikkos tarafından düzenlenen ve Randolph M. Nesse'nin konuşmacı olarak katıldığı bir günlük konferanstan sonra işler oldukça dramatik bir şekilde değişti. Paul, Riadh'ı yaka kartından obsesif kompulsif bozukluk ve şizofreni üzerine evrimsel makalelerin yazarı olarak tanıdı ve kendisini tanıttı. O zamandan beri iletişim halindeyiz ve toplantılar, makaleler ve kitap bölümleri de dahil olmak üzere bir dizi evrimsel projede işbirliği yaptık. Daha da önemlisi, meslektaşlarımızla birlikte Royal College of Psychiatrists'te 2016 yılında gün ışığına çıkan Evrimsel Psikiyatri Özel İlgi Grubu'nun (EPSIG) kurulmasında da işbirliği yaptık. Meslektaşlarımızın (ve hatta bazen kendi önsezilerimizin) psikiyatristlerin evrimden kaçınacağı yönündeki karamsar tahminlerinin aksine, EPSIG'in üye sayısı artmaya devam etti ve şu anda 1.900'ü aştı. Bu grup şu anda dünyanın en büyük evrimsel psikiyatri grubudur. O zamandan beri, meslektaşlarımızla işbirliği içinde, dünyanın dört bir yanından seçkin evrimcilerin çalışmalarını sunduğu dört adet bir günlük uluslararası evrimsel psikiyatri sempozyumu düzenledik, birçok yarım günlük bilimsel toplantı ve web semineri organize ettik, bir YouTube kanalı kurduk, psikiyatri uzmanlık öğrencileri ve tıp öğrencileri için Charles Darwin Deneme Ödülü'nü oluşturduk ve 20'den fazla bülten yayınladık. Bu kitap bu işbirliğinin en son ürünüdür. Bu kitap aslında EPSIG'in kuruluşunun beşinci yıldönümünü simgelemek amacıyla tasarlanmıştı, ancak öyle görünüyör

ki yayınlandığında altıncı yıldönümüne denk gelmiş olacaktır.

Bu kitabın yayın yılı (2022) ilginç bir şekilde, yine tamamen şans eseri, Darwinciler, özellikle de insan psikolojisiyle ilgilenenler için önemli bir dönüm noktasına, yani Charles Darwin'in insan psikolojisi üzerine yazdığı tek kitabın (İnsan ve Hayvanlarda Duyguların İfadesi -: The Expression of Emotions in Man and Animals) yayınlanışının 150. yıldönümüne denk gelmiştir.

Darwin bugün hayatta olsaydı, dünyayı değiştiren teorisinin ruhsal bozuklukların anlaşılmasına uygulandığını görmekten memnun olurdu diye düşünüyoruz. Bununla birlikte, psikiyatri ve genel olarak tıbbın, diğer yaşam bilimlerinin aksine, evrimi ana akımlarına dahil etmekte bu kadar yavaş kalması onu hayal kırıklığına uğratabilirdi..

Psikiyatrinin şu anki Darwin öncesi konumunu talihsiz bir çağdışılık ve alanın gelecekteki gelişiminin önünde bir engel olarak görüyoruz. Bu nedenle EP-SIG'in amacı, dünyadaki diğer evrimsel düşünen psikiyatristlerle işbirliği içinde bunu düzeltmektir. Ancak bunun zaman ve çaba gerektireceğinin de bilincindeyiz. Psikiyatristlerin çoğu (ve genel olarak doktorlar), evrimi bir gerçek ve insan kökeninin tek bilimsel açıklaması olarak kabul etseler bile, evrimin işlev, işlev bozukluğu, sağlık ve hastalık anlayışına ilişkin derin sonuçları üzerinde çok az düşünülmüşlerdir. Sonuç olarak, evrimsel psikiyatri klinisyenler arasında bir azınlığın ilgi alanı olmaya devam etmektedir, çünkü dünyanın dört bir yanına dağılmış sadece birkaç düzine psikiyatrist ruhsal bozuklukların evrimsel anlayışını ilerletmek için önemli zaman ve enerji ayırmaktadır. Bu, evrim gerçeğini kabul eden psikiyatristlerin yalnızca küçük bir kısmıdır.

Yararları ve potansiyeli hakkında daha iyi bilgi sahibi olduklarında çok daha fazla psikiyatristin evrimsel psikiyatri girişimine katılmasının olası olduğuna inanıyoruz. İnsan bilgi ve teknolojisinin ilerlemesinde nüfus büyüklüğünün (ve önemli ölçüde büyük olmanın) önemi iyi bilinmektedir. Örneğin, Avrupalıların ilk temasa geçtiği dönemde Okyanusya'daki ada halkları üzerinde yapılan arkeolojik çalışmalar, küçük nüfuslu adalardaki halkların daha az karmaşık denizde yiyecek arama teknolojisine sahip olduğunu göster-

miştir (Kline ve Boyd, 2010). Ayrıca, şehirlerin nüfus büyüklüğünün bilgi ve fikir üretimi ve alışverişi ile pozitif bir ilişki içinde olduğunu biliyoruz (Bettencourt ve West, 2010). Dolayısıyla, evrimsel psikiyatri topluluğunun büyüklüğü, bilginin geliştirilmesi ve biriktirilmesi söz konusu olduğunda önemlidir. Bu nedenle, evrimsel bilginin psikiyatristler arasında uluslararası düzeyde daha fazla yayılmasının, evrimsel teorik modellerin çeşitliliğinde ve karmaşıklığında ve bu modellere dayanan yeni, klinik olarak ilgili ampirik verilerde hızlı bir genişlemeye yol açacağını umuyoruz. Bu kitabın, alanın öncüleri de dahil olmak üzere dünyanın dört bir yanından evrimsel psikiyatristlerin fikirlerini ve çalışmalarını sergileyerek ve bunları tek bir kitapta kolayca erişilebilir hale getirerek bu hayati öneme sahip sürece katkıda bulunacağını umuyoruz.

Amacımız, okuyuculara psikiyatri, psikoloji, antropoloji ve felsefe dahil olmak üzere birçok disiplini kapsayan ruh sağlığı ve insan psikolojisi üzerine geniş bir evrimsel düşünce yelpazesinden bir kesit sunmaktır. Evrimsel bilim bu kitapta yer alan tüm yazarların temel çerçevesini temsil etse de, ruhsal bozukluğun doğası da dahil olmak üzere bir dizi konuda fikir ayrılıklarının olduğu görülmektedir. Ancak, evrimsel psikiyatri teori ve hipotezler önererek, bunların öngörülerini test ederek ve daha sonra deneysel veriler ışığında bunları kabul ederek, reddederek veya iyileştirerek ilerleyecek bir bilim dalı olduğu için, bunu bir zayıflıktan çok bir güç işareti olarak görüyoruz. Dolayısıyla, evrimsel çabamız doğası gereği düzeltilebilir ve dinamik olduğu kadar geçici ve ilerici de olmalıdır. Gerçek bilim ne bir dogma ne de sabit bir bilgi bütünüdür. Evrimsel psikiyatri cimri, faydalı ve pragmatik olmanın yanı sıra içsel ve dışsal olarak tutarlı ve daha da önemlisi etik olmalıdır. Biz bu hedefleri amaçlıyoruz. Bu nedenle, evrimsel yaklaşımın ana akıma eleştirel yaklaşırken, mevcut psikiyatrik bilgi ve uygulamaların yerini almayı değil, onları tamamlamayı amaçladığının altını çizmek önemlidir. Evrimciler modern tıbbın temelini oluşturan bilimsel yöntemi tamamen benimsemekte ve olsa olsa onu zayıflatmayı değil güçlendirmeyi amaçlamaktadır. Bununla birlikte, evrimciler mevcut psikiyatri ve tıbbın nihai veya evrimsel nedenleri ihmal ederken yakın (mekanik) açıklamalara ve modellere odaklanmasını eleştirmektedir (bkz. Bölüm 1 ve 2)

Bu nedenle, evrimin psikiyatri için, felsefe bilim için neyse o olduğunu, hazır cevaplar elde etmek için bir araç değil, doğru soruları sormayı sağlayan bir çerçeve olduğunu ileri sürüyoruz. Cevaplar ancak deneysel kanıtların analiz edilmesiyle elde edilecektir.

Bu nedenle, bu kitap belirli ruhsal bozuklukların doğası ve tedavisine ilişkin hazır reçeteler sunmakta, ancak insanların sıkıntı ve acılarını keşfetmek ve anlamak için bir düşünme biçimi ve bir çerçeve önermekte ve savunmaktadır. Evrimin gücü, insanları Dünyadaki karmaşık yaşam ağının dışında değil, sağlam bir şekilde içinde konumlandırması ve türümüzün psikolojik özellikleri ve atalarımızın ortamında hizmet ettikleri işlevler açısından ortaya çıkardıkları kırılmalara ilişkin anlayış sağlamasıdır.

Geleceğe yönelik olarak, bu kitabın sadece psikiyatristlerin değil, psikologların, hemşirelerin, diğer ruh sağlığı profesyonellerinin ve sağlık ve bakım mesleklerinin psikolojik düşünceye yatkın üyelerinin de ilgisini çekeceğini umuyoruz. Ayrıca felsefe, antropoloji ve biyoloji de dahil olmak üzere çeşitli alanlardaki akademisyenlerin ve evrimsel açıdan bilgili genel okuyucu kitlesinin de ilgisini çekeceğini umuyoruz. Evrimsel düşüncenin ruhsal işlev bozukluğunun damgalanmasını engellemeye yardımcı olabileceğini savunuyoruz ve klinik deneyimlerimiz de bunun gerçekten böyle olduğunu gösteriyor. Özellikle psikiyatri ve ilgili mesleklerdeki çalışanların bu konuya ilgi göstereceğini ve evrimsel düşüncenin en sonunda standart müfredat ve sınavların bir parçası haline geleceğini umuyoruz.

Bu kitabın bölümleri, kendi konularının bağımsız evrimsel incelemeleri olarak sırasız okunabilse de, evrimsel literatüre aşina olmayan okuyucuların özellikle giriş bölümünü ve daha da iyisi ilk beş bölümü okumaları faydalı olacaktır. Bunlar okuyucuya evrimsel tıbbın ve insan kökenlerinin temelleri hakkında iyi bir temel sağlayacak ve evrimsel düşüncenin ruhsal bozuklukların anlaşılmasına uygulanmasının bazı önemli faydalarına dair açıklamalar sunacaktır.

Bu projede bize yardımcı olan bir dizi kaynaktan aldığımız destek ve teşvik için minnettarız. Evrimsel tıp alanının kurucularından Randolph M. Nesse, zamanını ve tavsiyelerini esirgemedi. Kendisi 2016'daki

ilk EPSIG sempozyumumuzda konuşmak için gönüllü oldu ve seyahat planlarını değiştirerek Londra'da durdu ve masraflarını karşılayacak hiçbir fonumuzun olmadığı bir zamanda konferansını verdi. O zamandan beri iletişim halindeyiz ve kendisiyle diğer toplantı ortamlarında da bir araya geldik ve bilge tavsiyelerinden faydalanmaya devam ediyoruz. Ayrıca, George Ikkos'a EPSIG'in başlangıcından bu yana verdiği teşvik ve dört uluslararası sempozyumumuzun her birinde oturma başkanlığı yaptığı için minnettarız. EPSIG haber bülteni editörü ve evrimin meslektaşlar ve kamuoyu arasında tanıtılmasıyla ilgili tüm konularda yakın işbirliğimiz olan Annie Swanepoel'e özellikle minnettarız. Ayrıca, EPSIG yürütme komitesindeki meslektaşlarımıza ve Birleşik Krallık'tan ve dünyanın dört bir yanından sempozyumlarımızda konuşan ve/veya bu cilde katkıda bulunan evrimci meslektaşlarımıza evrimsel çalışmalarını ve bilgilerini paylaştıkları için minnettarız. Ayrıca EPSIG'de zamanlarını ve klinik deneyimlerini nazikçe paylaşan, sadece bizi bu çabayı organize etmeye teşvik etmekle kalmayıp aynı zamanda bu fikirlerin kademeli olarak klinik kullanıma sunulmasına yardımcı olan meslektaşlarımıza da teşekkür etmek istiyoruz. Ayrıca, 'devlerin omuzlarında durduğumuzu'¹ kabul ediyor ve evrim ve psikiyatri üzerine kitap yazan ve bu kitapları olmasaydı bu alanın büyük ölçüde küçüleceğini bildiğimiz özellikle Randolph M. Nesse, John Price, Alfonso Troisi, Martin Brüne ve Marco Del Giudice gibi yazarların büyük katkılarının farkındayız.

Buna ek olarak, Cambridge University Press ve Royal College of Psychiatrists Yayın Kurulu'na bu kitabı yayınlamayı kabul ettikleri için ve isimleri belirtilmeyen hakemlere olumlu geri bildirimleri ve teşvik edici tutumları için içtenlikle teşekkür ederiz. Ayrıca, Royal College of Psychiatrists'in geçmiş ve şimdiki idari personeline, sırasıyla Catherine Langley ve Kelsey Henschel'e, EPSIG'de üyeliğimizle iletişim halinde olmamız konusunda bize günlük destek sundukları ve evrimsel etkinliklerimizin düzenlenmesine yardımcı oldukları için teşekkür ederiz. Ayrıca bölümlerimizin redaksi-

¹ 'Eğer bizden öncekilerden daha fazla ve daha uzağı görüyorsak, bunun nedeni daha keskin bir görüşe ya da daha büyük bir uzunluğa sahip olmamız değil, onların devasa yapılarının üzerinde yükselmemiz ve göklere çıkarılmamızdır' (Chartres'lı Bernard, on ikinci yüzyıl, Isaac Newton tarafından alıntılanmıştır, 1675).

yonunu yapan Lindsey Edwards'a, kapak resmini ve EPSIG logosunu tasarlayan Harley St John-Smith'e ve madde bağımlılığı ile ilgili 12. Bölümü gözden geçiren David Geaney'e teşekkür ederiz.

Son olarak, Cambridge University Press'ten Olivia Bould, Jessica Papworth ve Saskia Pronk'a bu kitabın hazırlanmasındaki yardım ve destekleri için teşekkür ederiz..

Kaynaklar

Bettencourt, L. and West, G. A. (2010).
A unified theory of urban living.
Nature, 467, 912-913.

Carroll, S. B. (2020). *A Series of Fortunate Events*. Princeton, NJ: Princeton University Press.

Dawkins, R. (1996). *Climbing Mount Improbable*. London: Norton.

Kline, M. A. and Boyd, R. (2010).
Population size predicts
technological complexity in Oceania.
Proceedings of the Royal Society B: Biological Sciences, 277, 2559-2564.